Autor Guste Santini
Nedjelja, 24 Veljača 2002 11:31

«Jutarnji list» je samo u subotu svojim čitateljima uputio informaciju kako je «Viktor Lenac» podržan od Vlade garancijom od 22 milijuna eura. «Novi list» je analitičkije pristupio problemu podrške Vlade «Viktoru Lencu» te je svojim napisima u petak, suboru i nedjelju informirao čitaoca sa neuporedivo većim analitičkim ambicijama. Upravo telefonski poziv iz «Novog lista» razlog je ovom napisu. Nisam se htio mješati u rasprave tko je i zašto dao garanciju «Viktoru Lencu». Htio sam «preskočiti» raspravu o tom pitanju. Ipak, kada pitanje, o stavu glede garancije «Viktoru Lencu», dođe iz najobjektivnije dnevne tiskovine koja je toliko puta tražila (i dobila!) intervju sa autorom ovih redaka nemam pravo da se oglušim na upit. Da li sam ili nisam pravilno shvatio pitanje vidjet će se da li će ili neće «Novi list» objaviti ovaj napis. Pozivam čitatelje ovih straanica da kupe «Novi list» i da se sami uvjere da li su moja promišljanja našla mesto u tako uglednom dnevniku.

Razlog zašto se do sada nisam upustio u komentiranje dodjeljene garancije «Viktoru Lencu» je kolegijalne naravi. Naprosto u uvjetima tržišnog modela privređivanja princip socijalističke samoupravne uravnilovke čini mi se neprimjeren da bih donesenu garanciju Vlade komentirao. Istina Bog, Vlada je svojim izjavama doprinijela u znatnoj mjeri da se reinkarnira politika jednakih želudaca. O tome je Vlada nebrojno puta davala izjave. Potpuno nepotrebno. Iz tog razloga se je u javnosti stvorila «scena» kako je moguće govoriti o politici jednakih želudaca. Kao jasna poruka u tom smislu je i naslovnica teksta «Jutarnjeg lista» o garanciji koju je Vlada dala «Vikotoru Lencu» i glasi: «Vlada direktoru «Lenca» smanjuje plaću deset puta». To je besmislica u uvjetima tržišnog modela privređivanja. Ovo je besmislica i ako se radi o tzv. rajnskom modelu privređivanja koji ima visoki stupanj socijalne senzibilnosti. Kada je riječ o Hrvatskoj tada fundamenalistički tržišni model privređivanja, koji je po mnogo čemu gori od tzv. prvobitne akumulacije kapitala, naprosto takav pristup čini kariaturalnim. Nije bitna plaća direktora «Viktora Lenca» bitne su posljedice koje bi bile da spomenuta garancija Vlade nije donešena. To i samo to je bitno u ovoj priči.

Kuloari govore da garancije ne bi bilo da direktor nije osobni prijeatelj gospodina Račana. O tome se može spekulirati. O tome je moguće voditi rasprave. Ipak, priča se fokusira na pitanje: Da li bi «Viktor Lenac» opstao da garancije Vlade nije bilo? Drugačija mišljenja u smislu: zašto i u drugim tvrtkama nije primijenjen isti pristup - stoji i na njega ne mogu dati izravni odgovor. Drugačija mišljenja su samo djelomično u pravu kada ističu taj moment. Naime, izostanak RBA banke u kreditiranju «Viktora Lenca» je dokaz moje od prije postavljene teze o mogućih politika marginalnih nasuprot ukupnih troškova. RBA je vlasnik «Viktora Lenca». RBA se prema «Viktoru Lencu» odnosi kao prema poslovnoj kombinaciji. Svi koji se bave poslovnim kombinacijama znaju da poslovna kombinacija nije nužno uspješna. RBA je shvatila da «Viktor Lenac» ne zaslužuje daljnju podršku. Kredit je izostao. Hrvatska Vlada nije u stanju ponoviti priču. Ona zna da «Viktor Lenac» bez spomenute gaarancije ide u stečaj. I to je razlika koju ja godinama nazivam politika marginalnih i ukupnih troškova. Strasti će se smiriti i «Viktor Lenac» će pokušati naći put svog opstanka. Da li će ga biti - ili neće - ostaje da se vidi. U ovom trenutku osim hrvatske vlade nema «prijatelja» «Viktoru Lencu». A zašto ih bi i bilo!?

Slavonija bi trebala biti osobito senzibilna na događanja u svezi s navedenom garancijom. Nije izvjesno da će identificirati svoje zapostavljanje u odnosu na tretman «Viktora Lenaca». Dnevni

problemi toliko nas angažiraju da od djela ne vidimo cjelinu. Ipak valja istaći da nije razumljivo da je garancija vVade dana «Vikotru Lencu» a istovremeno su izvršene, u ove dvije godine, tolike drastične odluke o stečaju borjnih privrednih subjekata i, posebice, banaka. Nešto u cjeloj priči ne «štima» glede principjelnosti. Nije, vjerojatono, uzalud izreka da je princijpjelnosrt obilježje malih ljudi. Tko zna! Ostaje garancija hrvatske vlade «Viktoru Lencu» a ostali mogu ići u stečaj. Ne jedan stručnjak za management je istaknuo da je Hrvatska pored različitih tipova managera uvela i tzv. stečajnog managera. Možda je to doprinos hrvatske zbilje.

Toliko o tekućim događanjima. U nastavku ću iznijeti svoja promišljanja na ovu temu.

Od 1992. godine, dakle skoro deset godina, aktivno proučavam događanja u privrednom životu Hrvatske. O tome sam napisao mnogo radova i objavio više knjiga. Knjige kao i radovi se uglavnom ne čitaju. Ipak, zainteresiranog čitaoca pozivam da ih propita i da se upozna kako sam mnogim relevantnim pitanjima posvetio značajnu pažnju. Brodogradnja, mene kao dalmatinca, nije mogla ostaviti ravnodušnim. Ukratko, inzistirao sam, i sada nakon deset godina inzistiram, da se problemu brodogradnje dade primjereno mjesto. Nije rječ o jednom, bilo kojem, brodogradilištu, rječ je o brodogrđevbnoj industriji u kojoj je Hrvatska u proteklim godinama (uključivši bivšu Jugoslaviju) imala rezultate. Osamostaljenje hrvatske države marginaliziralo je značaj brodogradnje. Ignoriralo se je da je brodogradnja u prethodnoj Jugoslaviji bila značajan proizvod sa značajnim multiplikativnim učincima. Tada a i sada predlažem da se brodogradnji pokloni nzužna pažnja, ne zbog brodogradnje, već, zbog budućnosti ove zemlje. Moguće je naći velik broj argumenata da se brodogradnja uvrsti u strateške odrednice ove zemlje. Tek amateri ekonoomske analize nisu u stanju spoznati multiplikativne učinke ove grane. Želimo svoj vlastiti priizvod a u slučaju brodogradnje ga ignoriramo. To je, u osnovi, poznata priča u Hrvatskoj. Zelena i plava magistrala čine se ekonomskim romantizmom i stoga nisu u žiži hrvatskih interesa. U zemlji koja nije svjesna svojih komparativnih prednosti i kako iz komparativnih prednosti preći u konkurentne prednosti nije ništa bolje zslužila.

Zaključno valja reći da je garancija hrvatske vlade neprimjerena u uvjetima kada je odlučno izjavila kako neće «ulaziti» u probleme privatnog sektora. Ipak, i ova vlada, jasno pokazuje da intervencionizam od slučaja do slučaj mora postojati. Ako mora zašto to ne učinima na sustavan način. I konačno, predlažem da se integrira cjelokupna brodogrđevna industija, da se orgnizira snažna brodarska kompanija i - ja - upravo u tome vidim jedan od globalnih izazova na koje Hrvatska mora i treba pozitnivno odgovoriti. U tom slučaju je nevažno da li je «Viktor Lenac» dobio garanciju hrvatske vlade. U tom slučaju Hrvatska ima izvozni proizvod koji znači boljitak za hrvatsku državu.
24.02.2002
Guste Santini